A tanuló kódszáma:

Državni izpitni center

N 2 3 1 1 3 1 3 1

9.
osztály

MAGYAR NYELV

ÍRÁSBELI FELMÉRŐLAP

2023. május 4., csütörtök / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök: a tanuló által hozott kék vagy fekete töltőtoll vagy golyóstoll.

9. osztályos
ORSZÁGOS TUDÁSFELMÉRÉS

ÚTMUTATÓ A TANULÓNAK

Figyelmesen olvasd el ezt az útmutatót!
Kódszámodat ragaszd, illetve írd be a jobb felső sarokban levő keretbe!
Mielőtt a feladatok megoldásába kezdenél, óvatosan tépd ki a mellékletet, amelyen a szövegek találhatók!
Ezután figyelmesen olvasd el az egyes feladatok utasításait, és oldd meg a feladatokat!
Minden feladat esetében a választ az erre a célra kijelölt helyen írd a keretbe!
Írott betűkkel, olvashatóan írjál, a helyesírási szabályoknak megfelelően!
Ha tévedtél, válaszodat húzd át, majd írd le a helyeset!
Az olvashatatlan válaszokat és a zavaros javításokat nulla ponttal értékeljük.
Ha valamelyik feladatot túl nehéznek találod, ne időzz sokat ott, inkább fogj hozzá a következő megoldásához!
Ha marad idődd, a megoldatlan feladatokhoz később térj vissza!
Ha befejezted a munkát, még egyszer ellenőrizd a megoldásokat!
Bízzál önmagadban és képességeidben! Sok sikert kívánunk.

A felmérőlap terjedelme 16 oldal, ebből 2 üres.

© Državni izpitni center
Vse pravice pridržane.

N 2 3 1 1 3 1 3 1 0 2

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

MELLÉKLET AZ I. RÉSZHEZ

1. szöveg:

Alapítványunk 1999 óta működik Magyarország 33 leghátrányosabb helyzetű kistérségének egyikében, Berettyóújfalu környékén.

Egyik feladatunk a tehetséggondozás, különös tekintettel a hátrányos helyzetű roma gyerekekre. Ezt egy alapfokú művészeti iskola fenntartásával végezzük, amely 2000 óta működik. Összesen 23 településről járnak hozzánk gyerekek. Tanulólétszámunk évente 600 fő körüli, tanítványaink 70%-a hátrányos helyzetű, köztük kb. 300 fő mélyszegénységben élő cigány gyermek. Tanulóink évente 500-nál is több díjat nyernek hazai és nemzetközi képzőművészeti versenyeken, a világ minden pontján. Művészeti iskolánkban gyermekközpontú vizuális nevelés folyik, emellett a gyerekek szociális kompetenciáit[1] is fejlesztjük. Nagy hangsúlyt fektetünk a személyes kompetenciákra is, mint például az önbizalom, önbecsülés, önértékelés, identitás, valamint a társas készségekre, mint például az együttműködési képesség, a tolerancia, a szolidaritás. L. Ritók Nórát, alapítványunk vezetőjét és három tanítványunkat 2017 decemberében Ferenc pápa is fogadta.

2. szöveg:

A Szent Ferenc Alapítványt az erdélyi ferences szerzetesek hozták létre 1993 tavaszán a romániai Déván. Elnöke és megálmodója Böjte Csaba ferences atya. Az alapítvány célja segíteni a bajban, nehéz helyzetben lévő legkisebbeket. Az első iskolanaptól 1993-ban mostanáig közel 5.000 gyermeket fogadtunk be, volt, akit csak néhány évre, de sokan voltak, akiket 10–15 vagy ennél is több esztendőre. Jelenleg 82 helységben kettőezer-háromszáznál is több gyereket nevelünk, gondozunk Isten nevében, szeretettel.

Iskolaházak, napközik

A komolyabb bajban lévő gyerekek számára iskolaházakat szervezünk. Gyakran tapasztaljuk, hogy a szülők, nagyszülők nem képesek felügyelni és irányítani a gyermek fejlődését, és ilyenkor a magára maradott gyermek, fiatal könnyen veszélybe kerül. Ezért hoztunk létre napközi otthonos tevékenységet, ahova iskola után jönnek a gyermekek. Itt nevelőjük vezetésével bevásárolnak, elkészítik az ebédjüket, felkészülnek a másnapi oktatásra, játszanak, tisztálkodnak, majd este hazamennek. Alapítványunk jelenleg 46 erdélyi helységben tart fent napközi otthont, sok száz gyermek számára.

Bentlakásos otthonok

Sajnos mindig is voltak, és vannak olyan gyerekek, akik számára a napközi otthonos ellátás nem elégséges. A gondok, bajok tönkreteszik a gyermekeket, meggátolják lelki, szellemi, erkölcsi kibontakozásukat, növekedésüket. Amikor már semmi más megoldásra nincs lehetőség, akkor a legközelebbi vér szerinti rokon írásos kérésére befogadjuk a gyermekeket bentlakásos otthonainkba. Az itt élő gyerekek, fiatalok természetesen tarthatják a rokonokkal a kapcsolatot, sőt vakációban haza is mehetnek, ha a rokonok tudják őket fogadni. Jelenleg 22 bentlakásos otthonban sok száz bentlakó gyereket oktatunk, nevelünk.

(A http://igazgyongyalapitvany.org és http://szentferencalapitvany.org nyomán.)

[1] szociális kompetenciák: a társas viselkedéshez szükséges képességek rendszere

perforiran list

N 2 3 1 1 3 1 3 1 0 4

MELLÉKLET A II. RÉSZHEZ

Balázs Ágnes: Feladó: Fekete Szivárvány (részlet)

Dávid lépett a padhoz.

Zsófi közelebb húzódott Hédihez, Máténak megfeszült az arca.

– Csak azért jöttem... – kezdte Dávid bátortalanul – ...hogy keressetek egy másik billentyűst... Én kiszállok.

Nem válaszolt senki. Dávid várakozott még egy kicsit, majd zsebre dugta a kezét, és elindult. Néhány lépés után azonban visszafordult.

–Tudjátok, csak az nem igazságos, hogy mindenkinek a lelki nyavalyáira tekintettel vagytok... Csak az enyémre nem kíváncsi senki... Ti könnyen elmondjátok, ha valami olyan dolog történt veletek... ami... ami bánt... Én nem...

A társaság némán figyelt.

– Mindegy! – megrántotta a vállát, indult tovább. Hédi hangja megállította.

– Mondd el! Engem érdekel.

Dávid tétovázott, a cipőjét bámulta, egy követ rugdalt maga előtt. Amikor visszafordult, feldúlt volt az arca. Ide-oda cikázott a tekintete, nem állapodott meg senki szemén.

– A nővéremmel egyszer nagyon megvertek minket a cigányok – kezdte indulatosan. – Farsang volt, Rita bent maradt rendet tenni az osztályunkban, én meg segítettem neki. Késő este volt, amikor elindultunk hazafelé. A szüleink nem jöttek elénk, mert Rita akkor nyolcadikos volt, azt gondolták, elég nagy már, majd vigyáz magára meg rám is. Jókedvünk volt, emlékszem, vicceket meséltünk egymásnak, amiket a bulin hallottunk. Egy szűk utcán kellett keresztülmennünk. Nagyon sötét volt, nem világított egy lámpa sem. Mondtam, hogy inkább kerüljük meg az utcát, igaz, hogy legalább húsz perccel többet kellett volna gyalogolnunk, de félelmetes volt az a szűk utca olyan sötétben... Megéreztem akkor valamit, ebben biztos vagyok. A nővérem fáradt volt, azt mondta, szaladjunk rajta át, hamar túl vagyunk rajta, azután már forgalmasabb utak következnek. Megfogtuk egymás kezét, és szaladtunk... Hirtelen kilépett elénk valaki, csak egy árnyékot láttam. Rita megszorította a kezemet. Lassan megfordultunk. Akkor vettük észre, hogy a hátunk mögött is állnak. Reszkettünk mind a ketten. Egy elemlámpa világított ránk. Valaki megragadta a karomat, lelökött a földre. A nővérem sikoltott, őt is ellökték. Pénzt követeltek, meg ékszert. Rita nyakából letépték az aranyláncát, nekem átkutatták a zsebeimet, amit csak találtak, elvették tőlünk. Közben rugdostak, vertek. Az elemlámpa fényében fel-felvillant az arcuk. Soha nem felejtem el őket! Cigányok voltak.

– Miért vagy olyan biztos benne? – szólalt meg Hédi. – Azt mondtad, sötét volt. Nem láttad tisztán az arcukat.

– Jól láttam őket – jelentette ki Dávid. – És jól látta őket a nővérem is. A mai napig felriad éjszakánként, és sikoltozik. Nem heveri ki azt a találkozást soha.

– Lehet, hogy cigányok voltak – emelkedett fel a padról Máté. – Elítélem, amit tettek, és úgy gondolom, elítélik a többiek is. De ezért nem gyűlölhetsz mindenkit, aki cigánynak született.

Zsófira nézett. A lány Hédihez simulva vacogott a padon.

– Sajnálom a nővéredet – mondta halkan Hédi. – És téged is. Szörnyű, ami veletek történt.

– Az én dédszüleimmel a németek végeztek Dachauban... – folytatta Máté. – A dédapám a német nyelv szerelmese volt, egyetemi professzor, Goethét fordított és Schillert, talán úgy, mint senki más. Anyám azt mondta, nem gyűlölhetek minden németet a dédszüleim halála miatt. Német szakos lettem a gimnáziumban. Szerintem ők is így akarták volna...

Hallgattak. Zoli felegyenesedett, megigazgatta a ruháját, azután Dávidhoz lépett.

– Gyere, öcsém, menjünk próbálni! Megszavaztuk, hogy nem ordítozok többet a fületekbe, ha eddig nem szöktél meg, most már maradj köztünk! Ez volt a próbák próbája! – belecsaptak egymás tenyerébe, és elindultak visszafelé.

(Balázs Ágnes: Feladó: Fekete Szivárvány. Móra Könyvkiadó. Budapest, 2010. (195–197. old.)

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai a cím nélküli 1. szöveghez és a *Kik vagyunk?* című 2. szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el mindkettőt, majd oldd meg a feladatokat!

1. a) Hol jelentek meg a szövegek? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A Mindkettő egy újságban.

B Az egyik egy hírportálon, a másik az adott alapítvány honlapján.

C Az egyik a Facebook-on, a másik a Twitteren.

D Mindkettő az adott alapítvány honlapján.

(1 pont)

1. b) Melyik rovatban jelenhetett meg az 1. szöveg? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A Mit csinálunk?

B Munkatársak

C Dokumentumok

D Pályázatok

E Támogatók – Partnerek

F Díjak

(1 pont)

2. Írd be a megfelelő adatokat a táblázatba!

Alapítvány	Működésének helyszíne (ország és település)	Alapításának éve	A növendékek jelenlegi száma
Igazgyöngy			
Szent Ferenc			

(2 pont)

N 2 3 1 1 3 1 3 1 0 6

3. Fogalmazd meg saját szavaiddal mindkét alapítvány küldetését!

3. a) Igazgyöngy Alapítvány:

_____

_____

(1 pont)

3. b) Szent Ferenc Alapítvány:

_____

_____

(1 pont)

4. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások? Karikázd be az I vagy a H betűt!

Az Igazgyöngy művészeti iskolába kizárólag hátrányos helyzetű tanulók járnak.	I	H
A művészeti iskola középpontjában a képzőművészeti nevelés áll.	I	H
A napközi otthonok növendékei otthon töltik az éjszakát.	I	H

(3 pont)

5. Írj ki az 1. szövegből egy személyes és egy társas (szociális) kompetenciát, és mindegyiknél röviden magyarázd meg, mit jelent!

5. a) Személyes kompetencia: _____

_____

5. b) Társas kompetencia: _____

_____

(3 pont)

6. Fogalmazd meg saját szavaiddal, szerinted mi jellemző a gyermekközpontú nevelésre!

_____

_____

(1 pont)

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

7. A Szent Ferenc Alapítvány egyházi jellegű. Mi utal erre a 2. szöveg első bekezdésében? Két dolgot említs!

_____

_____

(1 pont)

8. Írd ki a 2. szöveg utolsó bekezdéséből az alábbi szó rokon értelmű megfelelőjét!

szünidő _____

(1 pont)

9. Írd az 1. szövegben előforduló idegen szavak elé a jelentésük betűjelét!

_____ tolerancia

_____ szolidaritás

A idegengyűlölet

B másság iránti türelmesség

C szerénység

D kölcsönös segítségvállalás

(1 pont)

10. Pótold a mondatokban a megadott szópár megfelelő tagját! Ha kell, toldalékold is a szavakat!

helység – helyiség

A bentlakásos otthonok _____ élénk színű bútorok vannak.

Több muravidéki _____ is szükség lenne napközi otthonokra.

(1 pont)

N 2 3 1 1 3 1 3 1 0 8

11. Alkoss a *hangsúly* összetett szó elő- és utótagjával egy-egy újabb, a mondatba illő összetett szót! Ha kell, toldalékold is a szavakat!

Az órák közti szünetben a _____ modern zene szól.

Az újszülött átlagos _____ 3300 g.

(2 pont)

12. Írd le betűkkel az alábbi számnevet!

1993-ban _____

(1 pont)

13. Válaszolj a kérdésre az aláhúzott szóval a *Válasz* oszlopban! Majd határozd meg az aláhúzott szó és a válasz szófaját!

Kérdés	Válasz
Hol él az, aki erdélyi?	
Az aláhúzott szó szófaja: _____	A válasz szófaja: _____

(2 pont)

14. Pótold a mondatokban a zárójelben megadott szavak megfelelően toldalékolt alakját!

A kamaszok többsége kevés _____ rendelkezik.
(önbizalom)

L. Ritók Nóra és tanítványai egy festményt vittek _____ a pápának.
(ajándék)

Önfeláldozó munkájáért az egész világ felnéz Böjte _____.
(Csaba)

(3 pont)

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

15. Elemezd aláhúzással az alábbi mondatot!

Böjte Csaba Lendvára is ellátogatott a növendékeivel.

(3 pont)

16. a) Alkoss az alábbi két mondatból ellentétes mellérendelő összetett mondatot!

Az alapítványt mostanában leginkább szülők keresik fel.
Régen többnyire tanárok és papok fordultak az alapítványhoz.

_____

_____

_____

(1 pont)

16. b) Folytasd minőségjelzői mellékmondattal!

Vidékünkön is szükség lenne olyan alapítványra, _____

_____

(1 pont)

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

N 2 3 1 1 3 1 3 1 1 0

17. Folytasd az alábbi hivatalos levelet Kovács Balázs nevében! A levél címzettje az iskolátok igazgatónője, Szabó Éva! A levélben kérjed, hogy az iskola tegye lehetővé számodra a téli sítárborban való ingyenes részvételt! Egy mondatban indokold is meg, miért kéred ezt! Az általad írt levélrész körülbelül 50 szóból álljon! Ügyelj a levél szerkezeti elemeire!

A	B	C	D
2	1	2	1

Kovács Balázs
Zsitkóc 3/b
9223 Dobronak

Zsitkóci Kétnyelvű Általános Iskola
Szabó Éva igazgató részére
Zsitkóc 37.
9223 Dobronak

Tárgy:

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

II. RÉSZ

A II. rész feladatai a *Feladó: Fekete Szivárvány* című mű részletéhez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Igazak vagy hamisak az állítások? Karikázd be a megfelelő szót!

A szöveg műneme szerint dráma, hiszen párbeszéd is van benne.	IGAZ	HAMIS
A szöveg cselekménye egy helyszínen játszódik.	IGAZ	HAMIS
A szöveg egyes szám első személyben íródott.	IGAZ	HAMIS
A szöveg cselekménye rövid időt ölel fel.	IGAZ	HAMIS

(2 pont)

2. Sorold fel a szöveg szereplőit!

_____

(1 pont)

3. Milyen szándékkal lépett Dávid a többiekhez? Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

A Hogy javasolja, kezdjék el a próbát.

B Hogy elmeséljen egy régi történetet.

C Hogy visszakönyörögje magát a csapatba.

D Hogy közölje, kilép a zenekarból.

(1 pont)

4. A fiatalok egyike roma. Írd a vonalra a nevét, és azt is, miből állapítottad meg, hogy ő roma!

_____

_____

_____

(2 pont)

5. Dávid és a többiek közti konfliktus oka az, hogy különbözően viszonyulnak a romákhoz.

5. a) Milyen véleménnyel van Dávid a romákról?

_____

(1 pont)

5. b) Mire alapozza a véleményét?

_____

(1 pont)

5. c) Érvelj amellett, hogy a fiú gondolkodása nem helyénvaló!

_____

_____

(1 pont)

6. a) Melyik két állítás igaz Mátéra vonatkozóan? Karikázd be a betűjelüket!

A A dédszülei németek voltak.

B A dédszülei zsidók lehettek.

C Édesanyjában nem volt gyűlölet a történtek miatt.

D A fiú nem tanulta a német nyelvet.

(1 pont)

6. b) A szöveg segítségével magyarázd meg, miből következtettél a fiú dédszüleinek a származására!

_____

(1 pont)

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

7. a) Hogyan fejeződik be a konfliktussal kezdődő történet?

_____

(1 pont)

7. b) Magyarázd meg a „próbák próbája” szókapcsolat jelentését!

_____

(1 pont)

8. Írd a vonalra az aláhúzott szó rokon értelmű megfelelőjét!

...mindenkinek a lelki <u>nyavalyáira</u> tekintettel vagytok...

_____

(1 pont)

9. Írd az alábbi szövegrész kiemelt szavai mellé a jelentésüket!

Dávid tétovázott, a cipőjét bámulta, egy követ rugdalt maga előtt. Amikor visszafordult, feldúlt volt az arca. Ide-oda cikázott a tekintete, nem állapodott meg senki szemén.

_____ cikázott

_____ tétovázott

A ballagott

B nem tudott dönteni

C mozgott, suhant

D meredt

(1 pont)

10. Balázs Ágnes 1967-ben született. Írd a vonalra egy olyan magyar írónak a nevét, aki ugyanabban a században született!

_____

(1 pont)

N 2 3 1 1 3 1 3 1 1 4

11. Írd a műcímek előtti vonalra a szerzőjüket jelölő betűjelet és a főszereplőjüket jelölő számot!

_____ Légy jó mindhalálig	A	Mikszáth Kálmán	1	Nyilas Misi
	B	Jókai Mór	2	Nemecsek Ernő
_____ A Pál utcai fiúk	C	Móricz Zsigmond	3	Baradlay Jenő
	D	Molnár Ferenc	4	Wibra Gyuri

(2 pont)

12. A Feladó: Fekete Szivárvány című mű részlete alapján képzeld el, hogy Dávid és Hédi együtt mennek haza, és a részletben elhangzottakról beszélgetnek! Írd meg ezt a párbeszédet 7–8 mondatban!

A	B	C	D
2	1	2	1

Összpontszám: 60

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

Üres oldal

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!

N 2 3 1 1 3 1 3 1 1 6

Üres oldal

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!